

Into the Light

Viktor Neumann, Karol Radziszewski

Dokumentacja złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2026 r. (fragment)

Godło: Venus

PROJEKT WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM NA 61. MIĘDZYNARODOWEJ
WYSTAWIE SZTUKI W WENECJI W 2026 ROKU

Koncepcja wystawy

Poniższa propozycja to wielkoformatowa instalacja *site-specific* autorstwa Karola Radziszewskiego, jednego z najbardziej wpływowych artystów swojego pokolenia i pioniera polskiej sceny queerowej. Jest ona zwieńczeniem dwóch dekad badań artystycznych i łączy w sobie nowe prace, materiały archiwalne, program publiczny oraz publikację. Podkreśla ona charakterystyczną dla Radziszewskiego metodologię gromadzenia i dzielenia się historycznie marginalizowanymi praktykami queer w Europie Środkowej i Wschodniej, podważając dominujące narracje historyczne i sposoby ich przedstawiania.

W ramach Pawilonu Polskiego Radziszewski proponuje kontynuację swoich dociekań nad normatywnymi logikami i polityką instytucji. Nawiązując do tradycji Biennale w Wenecji polegającej na analizie klasycznych instytucji zachodnich, sugeruje włączenie często pomijanego miejsca, które niegdyś było centralnym punktem życia w Polsce w czasach socjalizmu: świetlicy. Ze względu na swoją niejednoznaczną tradycję jako wielofunkcyjnego centrum społecznościowego ukształtowanego przez ideologię kolektywizmu i kontroli, świetlica jest głęboko zakorzeniona w zbiorowej psychice całej populacji, niosąc ze sobą wielowarstwowe emocjonalne wspomnienia związane z bezpieczeństwem i ograniczeniami. Świetlice, mające na celu wspieranie edukacji, rekreacji i integracji społecznej, były ściśle regulowane przez państwo, promując określone formy zachowań społecznie akceptowanych, a potępiając inne. Jednak w tak zawartych ramach potajemnie powstawały inne sieci, takie jak queerowe spotkania organizowane w świetlicy w Gdańsku w latach 70., w których uczestniczył długoletni współpracownik Radziszewskiego, Ryszard Kisiel.

Choć fragmentaryczne, takie momenty stanowią spekulatywne punkty wyjścia do szerszej, często niewidocznej historii queer. Zainspirowany tym przypadkiem, Radziszewski

stworzył rozległą instalację nawiązującą do tradycyjnego wnętrza świetlicy z charakterystycznym linoleum na podłodze, lamperią, plakatami propagandowymi, układem stołów, sceną i kąciakiem telewizyjnym. Nawiązując do tej estetyki, ale jednocześnie odwracając się od niej, pawilon traktuje świetlicę jako miejsce alternatywnych spotkań skupionych wokół niedostatecznie reprezentowanych historii, pragnień i więzi queerowych. Radziszewski stworzy wielkoformatowy mural i przekształci układ stołów w rzeźbiarskie powierzchnie do malowania i kolażu, wykorzystując materiały archiwalne związane z jego Queer Archives Institute. Stoły zostaną zaaranżowane zgodnie z różnymi strategiami subwersywnej samoorganizacji, z wykorzystaniem przełomowego pisma Kisiela *Filo*. Koncepcja ta, mająca formę wystawy w wystawie i nawiązująca do świetlicy jako miejsca spotkań społeczności, obejmie również prezentację fotografii z niepublikowanego podziemnego atlasu Kisiela *The Polish Gay Guide on the European Socialist Countries*. Pawilon pełni funkcję zarówno wystawy, jak i sceny dla programu publicznego z udziałem zaproszonych artystów i myślicieli dzielących wartości Radziszewskiego. Towarzysząca mu publikacja ma charakter nowego numeru *DIK Fagazine*, pisma założonego przez artystę w 2005 roku.

W kontekście odrodzenia prawicowych ideologii na całym świecie, nacisk Radziszewskiego na queerowe odpowiedzi na totalitaryzm jest niezwykle istotny. Jego propozycja wpisuje się w koncepcję kuratorską wystawy głównej: "In Minor Keys" na pierwszy plan wysuwając subiektywne badania artystyczne jako formę oporu i odnowienia więzi. Propozycja Radziszewskiego ma podwójny wydźwięk: ukazuje świetlicę jako ambiwalentne miejsce tworzenia społeczności, a jednocześnie nadaje jej queerowy charakter dowodząc, że przedstawianie historii queerowości jest ważne nie tylko dlatego, że oddaje obraz rzeczywistości, ale także dlatego, że ją buduje.

EXHIBITION PROJECT IN THE POLISH PAVILION AT THE 61 INTERNATIONAL ART EXHIBITION IN VENICE IN 2026

Exhibition concept

The following proposal is a large-scale, site-specific installation by Karol Radziszewski, one of the most influential voices of his generation and a pioneer of the Polish queer arts community. Culminating two decades of artistic research, it brings together new commissions, archival materials, a public program and a publication. It highlights Radziszewski's idiosyncratic methodology of assembling and sharing historically marginalized queer practices across Central and Eastern Europe, challenging dominant historical narratives and their modes of representation.

For the Polish Pavilion, Radziszewski proposes continuing his investigations into the normative logics and politics of institutions. Recognising the tradition at the Venice Biennale of examining classical Western institutions, he suggests incorporating an often-overlooked site, a space once central to Polish life under socialism: the *światlica*. With its ambiguous tradition as multifunctional community centre shaped by an ideology of collectivity and control, it is deeply embedded in the collective psyche of an entire population, carrying layered emotional memories of comfort and constraint. Intended to foster education, recreation and social integration, *światlice* were highly state-regulated, promoting specific forms of socially acceptable behaviours, while condemning others. Yet, within these confines, other networks quietly emerged, such as the queer gatherings held in a 1970s *światlica* in Gdańsk that were attended by Radziszewski's long-term collaborator, Ryszard Kisiel.

Though fragmentary, such moments serve as speculative entry points into a wider, often invisible queer history. Inspired by this case study, Radziszewski has conceived an extensive installation referencing the traditional *światlica* interior: linoleum floors, paneling, propaganda posters, table arrangements, stages and a TV area. Echoing yet eschewing these aesthetics, the pavilion speculates the *światlica* as site for alternative gatherings centered on underrepresented queer histories, desires and bonds. Radziszewski will create a large-scale mural and transform table arrangements into sculptural surfaces for painting and collage, using archival material tied to his *Queer Archives Institute*. The tables will be organized through different strategies of subversive self-organizing and self-publishing, including Kisiel's groundbreaking magazine *Filo*. Conceived as an exhibition within an exhibition and mimicking the *światlica* as a communal venue, he will also present photographs from Kisiel's unpublished underground cruising atlas, *The Polish Gay Guide to the European Socialist Countries*. The pavilion functions as both exhibition and stage for a public program featuring invited artists and thinkers aligned with Radziszewski's ethos. The accompanying publication takes the form of a new edition of *DIK Fagazine*, the cult journal he founded in 2005.

Against the backdrop of a resurgence of right-wing ideologies worldwide, Radziszewski's emphasis on queer responses to totalitarianism is highly pertinent. His proposal aligns closely with the late Koyo Kouoh's curatorial framework for the main exhibition: *In Minor Keys* foregrounds subjective artistic research as resistance and reconnection. Radziszewski's proposal is double-bound: it emphasizes the *światlica* as an ambivalent site of community-making and simultaneously queers it, highlightening that the representation of the history of queerness is not only important because it shows a reality but because it builds it.